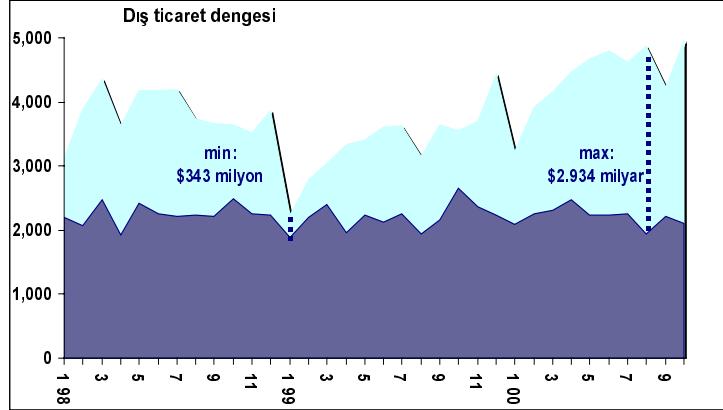

Ekim ayında ihracatın yıllık bazda %20,4 azaldığı gözlemlendi...

DİE'nün Ekim ayı için açıkladığı dış ticaret istatistikleri, ihracatta bir sene içinde %20,4'lük bir azalma olduğunu ortaya koydu. İthalat ise geçen senenin Ekim ayına göre %38,8'lik artış gösterdi. İhracat, 2000 yılı içinde, en fazla yıllık bazda düşüşü Ekim ayında yaşadı. Buna paralel olarak, dış ticaret açığı önceki senenin aynı ayına göre %213,6 artarak \$2.824 milyona ulaştı. Dış ticaret dengesi 1998'den beri en büyük açığı 2000 yılının Ağustos (\$2.934 milyon) ayında verdi. İhracatın ithalata karşılama oranı, 1999 senesinde durgun seyreden ithalatın 2000'de hızlı artması nedeniyle %75'den %43'e geriledi.

İmalat sektörü ithalatını geçen senenin Ekim ayına göre %30,2 arttırdı...

Ana sektörler arasında, Ekim ayı ihracat tutarını, yıllık bazda en çok düşüren sektör, %47,5 azalışla balıkçılık oldu. Tarım ve Ormanlık'ta gerçekleştirilen ihracatın da %27 düştüğü göze çarpmaktadır. İmalat sanayinde, ihracat tutarı bu yıl Ekim ayında \$1.871 milyon oldu ve geçen sene aynı aya göre %19,7'lik bir azalış gösterdi.

Geçen sene yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle Ekim ayında tarım ve imalat sektörlerinin yaptıkları ithalat önceki seneye göre düşüş kaydetmişti. Bu yıl %7 civarında olacağı tahmin edilen ekonomik büyümenin de etkisiyle, ithalatın yıllık bazda artışı, tarım ve ormancılıkta %49 ve imalat sektöründe %30,2 olarak gerçekleşti. Böylece, ithalatta en büyük paya sahip imalat sektörünün, bu yılın 10. Ayında gerçekleştirdiği ithalat \$4.059 milyon tuttu.

Toplam ihracat içinde %52,7'lik payı olan ara malları ihracatı bir sene içinde %10,2 azaldı....

Toplam ihracat içinde %55'lik ağırlığı olan tüketim malları ihracatının Ekim ayında \$1.115 milyon olarak gerçekleştiği ve önceki sene aynı aya göre %23,9'luk bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra genel toplam içinde %35,4'lük paya sahip ara malları ihracatının da yıllık bazda %10,2 azalması dikkat çekmektedir.

İHRACAT (milyon dolar)	1999		Ekim 2000		Değişim
Genel toplam	2658.57	100%	2114.91	100%	-20.4%
Sermaye malları	222	8.3%	154	7.3%	-30.7%
Ara malları	941	35.4%	846	40.0%	-10.2%
Tüketim malları	1.464	55.1%	1.115	52.7%	-23.9%
Diğer	31	1.2%	1	0.0%	-97.2%

İthalat toplamı içinde %66'lık payı olan ara malları ithalatı yıllık bazda %40,7 arttı...

Türkiye'de 2000 yılında yaşanan talep patlaması önce stokların tükenmesine daha sonra da üretimin artmasına neden oldu. Bu çerçevede, sanayi genelinde kapasite kullanım oranı ve özel sektörde çalışılan saat arttı. Üretim artışına paralel olarak ara

İTHALAT (milyon dolar)	1999		Ekim 2000		Değ.
Genel toplam	3559.05	100%	4939.13	100%	38.8%
Sermaye malları	739	21%	948	19%	28.3%
Ara malları	2.313	65%	3.254	66%	40.7%
Tüketim malları	488	14%	732	15%	50.0%
Diğer	19	1%	5	0%	-75.8%

mallara ihtiyaç artarken, yüksek tüketimin karşılanabilmesi için tüketim malları ithalatı da arttırıldı. Ekim ayında ara malları ithalatı \$3.254 milyon olarak geçen seneye göre %40,7 artış kaydetti. Tüketim malları ise geçen senenin Ekim ayına göre %50 artarak, bu yılın 10. ayında \$732.411 bin oldu.

2000 yılının ilk 10 ayında dış ticaret açığı \$21.788 milyon oldu...

Bu yılın Ocak-Ekim dönemi geçen senenin aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, ihracattaki artışın %0,8'de kaldığı görülmektedir. Buna göre, bu yılın ilk 10 aylık döneminde ihracat, \$22.079 milyon oldu. İthalatta ise atağa geçildi, geçen senenin ilk 10 ayına göre, bu yıl %35,4 artan ithalatın ulaştığı tutar \$43.868 milyon oldu. İhracattaki artışın ithalatın çok gerisinde kalması, dış ticaret açığını iyice genişletti. Dış ticaret dengesi ilk 10 ayda \$21.788 milyon açık verdi ve bir önceki yılın aynı dönemine göre, bu açık %107,6 genişledi.

İlk 10 ayda, imalat sektörünün ihracatındaki artış hızı %91 ile ithalatının %82'lik artışını geçti...

İhracatta %91,7'lik payı olan imalat sektörünün ilk 10 ayda gerçekleştirdiği ihracat tutarı \$20.243 milyon oldu ve önceki senenin aynı dönemine göre %3,3'lük artış gösterdi. İmalat sektöründen sonra ihracattaki ağırlığı ile öne çıkan tarım ve ormancılık sektörünün ihracatı \$1.428 milyonda kaldı ve önceki seneye göre %26,6'luk düşüş kaydetti. Bunun yanı sıra, imalat sektörünün yaptığı ithalat geçen senenin ilk 10 ayına göre %31,3 arttı. En yüksek düzeyde ithalatı gerçekleştiren (%82,8) imalat sektörünün bu yılın Ocak-Ekim döneminde yaptığı ithalat \$36.343 milyon tuttu. Bunu takiben, bu yılın ilk 10 aylık döneminde tarım sektörünün ithalatının geçen sene aynı dönemine göre %32,1 arttığı görülmektedir.

Petrol fiyatlarının dış ticarete olumsuz etkisi...

1999 yılının sonuna doğru dünyada yükselmeye başlayan ham petrol fiyatları, 2000 yılında hız kazanarak ortalamada 28 dolar olarak gerçekleşti. 1999 yılının sonuna doğru artmaya başlayan petrol fiyatlarının gelişen ülkelerde milli gelirin %1 veya %2'sine denk geldiği tahmin ediliyor. 2000 yılının ilk 10 ayında, Türkiye, ham petrolü içeren mineral yakıt ve mineral yağ ithalatına \$7.447 milyon civarında para ödedi. 1999 yılının tümünde Türkiye, ham petrol, doğalgaz ve diğer petrol ürünleri ithalatına \$5 milyar ödemişti. 2000 yılının ilk 10 ayındaki artış göz önünde bulundurulursa, petrol ithalatındaki aylık ortalama artış, \$750 milyona gelir ve sene sonunda akaryakıt ithalatının Türkiye'ye maliyeti, \$9 milyar civarında olur. Tahminlerden yola çıkıldığında, petrol fiyatlarının 2000 yılında yaklaşık \$4 milyar fazladan yük getirdiği görülmektedir. Buna göre, artan petrol fiyatlarından dolayı kaybedilen tutarın, 2000 yılı GSMH'sının %2'si civarında olduğu görülmektedir. Yüksek petrol fiyatları ile gelen ek yük, \$8,2 milyar olarak tahmin edilen 2000 yılı cari açığının yarısını oluşturmaktadır.

İlk 10 ayda tüketim malları ihracatı %2 azaldı...

Yılın ilk 10 aylık döneminde, tüketim malları ihracatının toplam ithalat içindeki ağırlığının geçen sene aynı döneme göre azaldığı gözlenmektedir. Bu dönemde \$11 milyar civarında olan tüketim malları ihracatı, %2'lik bir düşüş kaydetmiştir. Ara malları ihracatında ise çok fazla olmamakla birlikte geçen senenin ilk 10 aylık dönemine göre bu sene aynı dönemde %3'lük bir artış kaydedildi. Yine bu dönemde sermaye malları ihracatının %9'a yakın arttığı dikkati çekmektedir. Türkiye ihracatının yaklaşık %53'ünü Avrupa ülkelerine yapmaktadır. 2000 yılında Avrupa Birliğine yapılan ihracatta miktar bazında artış beklentilerin altında gerçekleşmiştir. Ayrıca zayıf seyreden euro, ihracatın dolar bazındaki tutarının önemli ölçüde azalmasına neden olmuştur.

İHRACAT (milyon dolar)	Ocak-Ekim				Değişim
	1999	100%	2000	100%	
Genel toplam	21,908	100%	22,079	100%	0.8%
Sermaye malları	1,469	6.7%	1,600	7.2%	8.9%
Ara malları	9,007	41.1%	9,282	42.0%	3.0%
Tüketim malları	11,375	51.9%	11,151	50.5%	-2.0%
Diğer	0	0.0%	0	0.0%	-18.1%

Ara malları ithalatı ilk 10 ayda %35,8 ile büyük ölçüde arttı...

İthalat, mal sınıflandırmasına göre incelendiğinde, ara malları ithalatının %66'lık payı ile en büyük yeri teşkil ettiği görülmektedir. Ara malları ithalatının bu yılın ilk 10 ayında, geçen sene aynı döneme göre %35,8 artış kaydederek yaklaşık \$29 milyara ulaşması, bu seneki ekonomik canlanmadan

kaynaklanmaktadır. Ayrıca tüketim malları ithalatı da, talebin beklenmedik ölçüde artması ile, geçen senenin ilk 10 ayına göre bu sene aynı dönemde %47,6 arttı. Bunun yanısıra sermaye malları ithalatının da oldukça artarak yaklaşık \$9 milyara ulaştığı gözlenmektedir.

İTHALAT (milyon dolar)	Ocak-Ekim				Değişim
	1999		2000		
Genel toplam	32,404	100%	43,868	100%	35.4%
Sermaye malları	6,835	21.1%	8,937	20.4%	30.7%
Ara malları	21,328	65.8%	28,957	66.0%	35.8%
Tüketim malları	3,941	12.2%	5,817	13.3%	47.6%
Diğer	0	0.0%	0	0.0%	-47.5%

Avrupa Birliği ülkelerine %0,7 ve OECD üyesi olmayan ülkelere yapılan ihracat %4,5 azaldı...

Yılın ilk 10 aylık döneminde, ihracatın ülke gruplarına göre dağılımı yapılırsa, geçen sene aynı döneme göre, OECD ülkelerini oluşturan Avrupa Birliği ülkelerine, EFTA ülkelerine yaptığımız ihracatın sırasıyla %0,7, %13,3 oranında azaldığı ve diğer OECD ülkelerine yapılan ihracatın ise %16,6 arttığı anlaşılır. Avrupa Birliği'ne yaptığımız ihracatın toplam ihracat içindeki payının %52,8 olduğu

düşünüldüğünde, bir sene içinde gerçekleşen %0,7'lik bir düşüşün \$84 milyona geldiği göz önünde bulundurulmalıdır. Halihazırda, diğer OECD ülkelerine yaptığımız ihracat yaklaşık \$466 milyon dolar artarak \$3.276 milyona ulaştı. Ayrıca ihracatımızın %27,8'ini oluşturan OECD üyesi olmayan ülkelere yapılan ihracat da %4,5 azaldı ve 6.147 düzeyinde gerçekleşti. Bu grup içinde değerlendirilen Avrupa ve BDT ülkelerine yapılan ihracat %5,1 artarak \$2.335 milyona ulaştı.

İhracat (milyon USD)	Ocak-Ekim		
	2000	1999	değişim
OECD Ülk.	15,197	14,856	2.3%
Avrupa Birliği	11,657	11,742	-0.7%
EFTA	264	303	-13.1%
Diğer OECD ülk.	3,276	2,810	16.6%
Türkiye serb. Bölgeleri	735	617	19.0%
OECD üyesi olmayan ükl.	6,147	6,435	-4.5%

OECD ülkelerinden yaptığımız ithalatın artış, OECD üyesi olmayanların gerisinde kaldı...

Ocak-Ekim döneminde, Avrupa Birliği ülkelerinden yapılan ithalatın, geçen sene aynı döneme göre %25,9 artış göstermesine rağmen, toplamdaki payını 3 puan azaltarak %48,9'a indirdiği gözlenmektedir. Bunun yanısıra EFTA ülkelerinden ve diğer OECD ülkelerinden yaptığımız ithalatta sırasıyla %25,4 ve %28,8 artış oldu. İlk 10 aylık dönemde Avrupa Birliği ülkelerinden yaptığımız ithalat \$21.465 milyon olurken, EFTA ve diğer OECD ülkelerinden yaptığımız ithalat, sırasıyla \$937 milyon ve \$6.335 milyona ulaştı.

İthalat (milyon USD)	Ocak-Ekim		
	2000	1999	değişim
OECD Ülk.	28,738	22,717	26.5%
Avrupa Birliği	21,465	17,053	25.9%
EFTA	937	748	25.4%
Diğer OECD ülk.	6,335	4,917	28.8%
Türkiye serb. Bölgeleri	417	401	4.0%
OECD üyesi olmayan ükl.	14,713	9,286	58.4%

Bu arada, OECD üyesi olmayan ülkelere yapılan ithalatın %58,4 düzeyinde artarak \$14.713 milyona dayandığı görülmektedir. Bu grup içinde en çok ithalat yaptıklarımız ise Avrupa ve BDT ülkeleridir. Rusya ve Türkiye Cumhuriyetlerle bu yıl imzaladığımız enerji anlaşmaları düşünülürse, bu ülkelerden yapılan ithalatın %59,3 artarak \$5.813 milyona ulaşması normaldir. İlk 9 ayda yapılan bavul ticaretinin 2 milyar dolara ulaştığı düşünülürse, ihracat gelirlerinin ithalatı önemli ölçüde karşıladığı görülmektedir.

Yorum...

2000 yılında petrol fiyatlarının artması ile ilk 10 ayda, yaklaşık \$2 milyarlık kayıp yaşanmıştır. Ayrıca, ithalatımız, ertelenmiş tüketimin ivme kazanması ile %35,4 artmıştır. Buna ek olarak, euro'nun değer kaybı, dolar bazında değerlendirilen ihracatımızı olumsuz etkilemiştir. Bütün bu gelişmelerin sonucunda, ilk 10 aydaki dış ticaret dengesi, geçen senenin aynı dönemine göre %107,6 bozulmuştur. Bu dönemde, tüketimin belli sektörlere yoğunlaşması ve üretim kadar ithalatı da arttırması, Hükümetin tüketimi frenleyecek ve buna paralel olarak üretimin yavaşlamasını sağlayacak önlemler almasına neden olmuştur.

Hükümetin 2001 yılında, teşviklerle, ihracatçılara arka çıkacağı düşünülüyor. Eximbank'ın İhracatçıların borçlarını dondurması da bunu kanıtlıyor. Bunun yanısıra, euro'nun 2000 yılı ile karşılaştırıldığında 2001'de güç kazanacağı beklentileri, ihracatçıları umutlandırmaktadır. Ayrıca, petrol fiyatlarının göreceli olarak 2001 yılında daha düşük seyredeceği düşünülürse, bu gelişmelerin, dış ticaret dengesini düzeltmesi beklenmektedir.

Bu raporda yer alan tüm bilgi ve veriler güvenilir olduğuna inanılan, halka açık kaynaklardan alınmıştır. Raporda yer alan bilgilerin doğru ve eksiksiz olması amacıyla gereken tüm dikkat ve özen gösterilmiştir. Bu bilgilerin kullanılması sonucu doğabilecek sonuçlardan, bilgilerdeki eksiklik ya da yanlışlıktan Strateji Menkul Değerler A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu yayında yer alan görüş ve düşüncelerin Strateji Menkul Değerler AŞ. yönetimi için hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Bu bilgi ve verilerin amacı, profesyonel yatırımcılara enformasyon vermek olup, kişilerin yatırım kararlarını söz konusu bilgilere bağlı kalmadan verdikleri varsayılar. Bu nedenle, yayınlanan hiçbir görüş ya da düşünce bir yatırım önerisinde bulunma hedefi ya da adı geçen hisselerin alınıp satılması tavsiyesi niteliğinde değildir. Strateji Menkul Değerler A.Ş.'nin bağlı kuruluşları, çalışanları, yöneticileri, ortakları, hakkında rapor yazılan şirket ile danışmanlık niteliğinde zaman zaman doğrudan ya da dolaylı olarak birebir ilişkiye girmiş olabilir ya da herhangi bir hisse senedi işlemi gerçekleştirmiş olabilirler.

2000 Strateji Menkul Değerler A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Strateji Menkul Değerler'in izni alınmadan, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt cihazı veya başka bir yöntemle, bu yayınların bir kısmı ya da tamamının kopyası çıkarılamaz, bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.